

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: **DUMINEC'A.**

542

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Nr. 4510.

IOANU,

din indurarea lui Dumnedieu episcopu diecesanu alu
Aradului, Oradii-mari, lenopolei si alu Halmagiului, pre-
cum si alu partiloru adnesate din Banatulu-Temisianu.

*Iubitului cleru si poporu eparchialu: daru si mila dela
Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Isus Christos.*

„Mare esti Dómne si minunate sunt
lucururile tale, si nici unu cu-
ventu nu e de ajunsu spre
laud'a minuniloru tale.“

Cand privesce omulu cu atentiune marirea si
stralucirea lumii acestei'a, chiar si numai in acea mica
parte ce o póte ajunge ochiulu seu; cand privesce
ceriulu, sórele, lun'a si stelele in tóta frumsetia loru,
pamentulu cu campiile cele roditóre, cu muntii cei
inalti, cu mările si riurile cele mari si mici, si cand
in tóte vede o ordine, o regula vecinica si nestramu-
tabila; atunci ochii sei cei sufletesci se inaltia la ce-
riuri si la cele de deasupra loru, cá se cunósca cât
mai bine pre acelu maiestru mare si prea intiepletu
carele a facutu si a întocmitu acestea tóte, si multe
altele, pre cari nu ajungu a le vedea ochii nostrii,
dar neputendu-lu cuprinde deajunsu nici cu ochii cei
marginiti ai mintii sale, uimitu de atât'a marire si
intiepletiune, nu-i remane decât se strige si elu cu
sant'a scriptura: „mare esti Dómne si minunate
sunt lucrurile tale, si nici unu cuventu nu e dea-
junsu spre laud'a minuniloru tale.“

Sunt multe ocasiuni, cari indémna pre omu a-si
intórce mai seriosu privirea asuprá marirei si frum-
setiei lumii acestei'a, pentruca apoi miscatu de acea
marire si frumsetia se-si inaltie ochii cei sufletesci la
ceriuri cá se intieléga atotputernici'a si marirea lui
Dumnedieu, care a facutu si conduce tóte; séu pen-
trucá „din marimea frumsetiei fapturiloru se cu-
nósca pre facatoriulu loru.“ Sol. 13. 5., inse cea
mai nimerita ocaziune spre aceast'a ni o ofere diu'a
aceea iubitoru, in care sórele éra si a terminatu
odata cursulu seu in jurulu pamentului, seu dupa

sciinti'a mai nóua, pamentulu si a terminatu éra o-
data cursulu seu in jurulu sórelui, si cand éra si se
implinesce o mesura de timpu ce o numimu anu.

Astadi — la schimbarea anului — este diu'a aceea
iubitiloru, si ocaziunea cea mai nimerita, se privim cum
sórele tot in acelasi momentu resare si apune, in care a
resaritu si a apusu dela inceputu, cum pamentulu, lun'a
si stelele cele miscatóre si astadi totu in aceasi or-
dine i-si facu cursulu loru in care si l'au facutu dela
inceputu, si cum tóte se conducu dupa o lege veci-
nica si nestramutabila, fara se-si tréca hotarele loru;
si vediendu acestea si alte asemenea, se strigám si
noi cu s. Scriptura: „mare esti Dómne si minu-
nate sunt lucrurile tale, si nici unu cuventu nu
este deajunsu spre laud'a minuniloru tale.“ Dar
totodata se si intielegem iubitoru, ca daca bunulu
Dumnedieu intru adenc'a s'a intiepletiune, a pusu a-
seminea reguli fapturiloru sale celoru neinsufletite
pentru a si urmá cursulu loru fara conturbare; atunci
cu atât mai multu a trebuitu se dee si omului, fap-
turiu cei mai alese, asemenea reguli, spre a inaintá
securu catra scopulu desemnatu de Dumnedieu.

Da, asia este iubitoru, dat'a bunulu Dumne-
dieu, intru adenca s'a intiepletiune si omului indrep-
tariu legea s'a cea santa; inse fiiindu omulu inzes-
tratu si daruitu de Dumnedieu, cu sufletu nemoritoriu,
cu minte intielegetóre si voie liber'a, in libertatea s'a
de multeori se si abate dela acelu indreptariu, si a-
pucandu pre carari ratacite se departe dela bine si
fericire, scopulu suprem alu omului; dar apoi tocma
de aceea a lasatu Dumnedieu si anumite ocasiuni, a-
numite dile insemnate si de serbatóre, in cari omulu
datoriu este a-si ispití mersulu seu, faptele trecutului
seu, si aflandu-le contrarie cu legea si voi'a lui Dum-
nedieu se si le indrepteze, aducandu-le in consonantia
cu legea si cu voi'a lui Dumndieu. O asemenea di si
ocaziune este si diu'a de astadi a anului nou.

De aceea cand ajunge crestinulu diu'a de adi a
anului nou, mai nainte de tóte multiamesce lui Dum-
nedieu, căci éra si ajunsu o di mare si insemnata, unu

adeveratu capu de anu, pre care multi dintre rude-niile, amicii si cuoscutii sei n'au ajuns'o, apoi revocandu-si in memorie feliuritele intemplari bune si rele ale trecutului, si dorindu a fi scutitu de rele, in anulu nou, i-si cere unu anu bunu dela Dumnedieu, ér dupa aceea aruncandu o privire preste trecutulu seu, se intreaba: óre implinitusi-a datorintiele sale catra Dumnedieu si de aprópele, óre in cursulu anului trecutú tienut-a calea cea buna a legii lui Dumnedieu, ori ca s'a abatutu dela aceea? Se intréba, daca a inaintatu in cele bune si folosítóre, ori a inapoiatu in tóte? Si daca afla ca a mersu bine in trecutú, ca a fost binecuventatu de Dumnedieu si onoratu de ómeni, atunci e semnu ca a fost buna calea pe care a mersu, si are se continue totu pre aceea; daca inse afla ca n'a mersu bine, ca a inapoiatu in tóte, atunci e dovéda, ca calea pe care a mersu, a fost gresita, si trebue se o parasésca, si se apuce pre calea cea buna, pana cand n'ar fi prea tardiu.

Astfeliu facu astadi toti ómenii cei intielepti, si astfeliu trebue se facem si noi, daca voim se mergem bine, si se ajungem bine.

Lasandu ca fiecarele dintre noi se-si traga singuru socoteal'a cu consciinti'a s'a, in cele sufletesci, si totu asemenea fiecarele singur se-si traga seama si cu starea sa materiala, noi ne vom ocupá si deastadata, numai de cele ce se tienu de noi de toti ca corporatiune, si fiindca in urm'a legaturiloru de comunicatie pre noi si interesele nóstre ne atingu incátv'a si intemplanile din lumea cea mare, asia dar mai nainte de tote vom aruncá o scurta reprivire si asupra intemplaniloru mai insemnate din aceea lume mare din cursulu anului trecutú.

In lumea cea mare preste totu, din mil'a lui Dumnedieu, si in anulu trecutú au domnitu binecuventarile pacii, caci pacea nicairi nu s'a conturbatu. Deasemenea au domnitu si binecuventarile sanatatii in cea mai mare parte a lumii, afara numai de unele párti ale Italiei, unde in primavér'a trecuta érase a eruptu choler'a asiatica care a seceratu vietile multoru ómeni, de care inse multiamita lui Dumnedieu, tiar'a nóstra a fost scutita.

A fost inse anulu trecutú dintre cei mai nefericiti pentru cei ce au calatoritu pre ape, càci sau cufundatu o multime de corabii, si sau inecatu o multime de ómeni. Tocm'a si in tiar'a nóstra, in lun'a lui Iunie, s'a intemplanu nenorocirea dela Paks pe Dunare, unde s'au inecatu vro 200 de ómeni. Totu in anulu trecutú sau intemplanu in mai multe párti, cutremure de pamentu ingrozítóre, mai alesu intr'o parte a Italiei si in alt'a a Russiei. S'au surpatu o multime de case ba si unele biserici in mai multe orasie, cari au acoperitu multime de ómeni sub ruinele loru. Deasemenea nefericitu a fostu anulu trecutú si in privinti'a focuriloru. Si in anulu trecutú au fost multe focuri, au arsu mai multe orasie si sate, in unele orasie si teatre. Reulu acest'a durere, a ajunsu si in

tiar'a nóstra, mai in primavéra fiindu seceta mare au arsu orasiele Carei-mari, Eperiesu, Toroczko, apoi comunele Ciugud si Curticiu, acest'a din urma din dieces'a nóstra. In fine in anulu trecutú au adusu mari nefericiri si esirea unoru ape din albi'a loru, precum Muresiulu, Crisiulu, Timisiulu, Beg'a si o parte din Tis'a, cari au inundatu multe semenaturi, au ruptu multe poduri si au facutu mari stricatiuni si pagube ómeniloru.

Nici in ale economiei n'a fost anulu trecutú indestulitoriu, càci desi recolt'a de gráu se póte numí buna, dar apoi cu atât mai slaba a fost ea in celelalte soiuri de bucate, si apoi ceea ce este si mai reu, ca pre langa tóta recolt'a slaba in celelalte soiuri, nici bucatele nici vitele nu au avutu pretin mai bunu, ér aceast'a mai alesu din caus'a ca pe de o parte, in urm'a drumuriloru de feru si a corabierii pre ape se aducu multe bucate din tieri streine, de unde pana acum nu se aduceau: ér de alta parte si pentru cà unele tieri au pusu vama mare pe bucatele streine ce ar fi a se vinde acolo. Aceste dóue imprejurári ingreunéza tare starea economiloru nostrii.

Din asemenea cause starea economiloru de pamentu devine totu mai grea inputienenduli-se castigulu din producte, facia cu multele sarcini; de aceea fiacarele economu are mare datorie a se gandí si ingrigi seriosu cum se-si sporeasca castigulu seu, si cum se pastreze din acelu castigu si pentru intemplanu, cand n'ar rodí pamentulu, si preste totu cum se supórté mai usioru sarcinile cá se nu decada sub povar'a loru.

Economii cei intielepti, luminati si invetiati se sciú ajutá si in asemenea imprejurári grele. Ei lucra mai bine pamentulu cá se produca mai multu. Ei cugeta si combinéza, cum se aiba venitu mai multu, cá se póta suportá tóte. Ei i-si intocmescu astfeliu trebile incát se nu fie siliti a-si vinde productele cari n'au pretiu. Ei se ferescu de datorii pe la camatarnici, ajutandu-se intre sine unii pre altii. Ei crutia si pastreza agonisit'a loru, se ferescu de lucsu (haine, mancaru si alte lucruri scumpe) si nu choltuescu cu usiorintia, pe lucruri netrebnice, fara de cari potu fi, si asia ei nu ajungu lipsiti nici in anii neroditori.

Astfeliu trebue se lucrati si se faceti si voi toti iubitoru, dar fiindcà la asemenea lucrare se cere o combinatie sanatósa, ér la acést'a se cere minte luminata: nu aflam cuvinte prin cari se ve sfatuimu si aici, la imbratisiarea invetiaturii mai alesu cu tinerii vostri, pentrucá se sciti combiná si intocmí bine afacerile vóstre, si cá se puteti tienea pasu, séu concurintia cu celelalte popóra conlocítóre, caror'a, — cum vedem, pre langa tóte greutátile, — totu li merge mai bine.

Dupa acestea trecendu la cele ale eparchiei nóstre avem de a vi aratá iubitoru, ca cu ajutoriulu lui Dumnedieu mergemu bine inainte. In anulu trecutú sau ziditu mai multe biserici si scoli noue, sau

sporitu multu averile si capitalele bisericesci asia încât ómenii, in vreme de lipsa potu luá imprumuturi din acelea, si nu sunt siliti a alergá la camatarnici; mai multe comune bisericesci au cumperatu pamenturi, din alu caroru venitu i-si platescu pre invetiatorii loru, si asia acuma nu mai dau din pung'a loru plat'a invetiatoriloru. Ba si dintre credintiosii nostrii, mai multi, au cumperatu pamenturi, si au inaintatu in buna stare. Sau inmultitu chorurile de cantareti; in unele locuri cunoscendu ómenii stricaciunile cele mari si urite, ce le aduce beti'a, au facutu societáti de continere dela beuturi spirituóse, in urm'a caror'a li merge fórte bine, si in casele loru, si in economi'a loru, si in sanatatea loru, si asia dau inainte in tóte privintiele: ér cea ce este si mai imbucuratoriu, ómenii incependu a cunósce totu mai multu folosulu bisericeii si alu scólei, cercetéza totu mai bine aceste dóue asiezaminte sante.

Facia de aceste inaintari frumóse, cu durere trebue se spunemu, ca avem se deplangemu si unele rele si neajunsuri. Cu mare durere trebue se recunóscemu, ca avem unele comune in cari ómenii nostrii dau inapoi. In unele nu se intereseaza din destulu de bisericá, scóla si invetiatura, fara de care astadi ómenii abia o mai potu duce, dupa o di pre alt'a; in altele éresi sa incuibatu tare beti'a, care strica pacea si linistea casei si a familiei, care pricinuesce certe si neintielegeri, apoi batai, ba chiar si omoruri intre ómeni, si care in urm'a urmeloru lipsesce pre omu de casa si pamentulu dela parinti, remanendu elu si pruncutii lui pe drumuri.

De aceea nu aflam cuvinte, prin cari se sfatuim parintesce pre toti acei'a dintre voi iubitoru, cari ar avea cât de pucina aplecare la acea patima rea, sè se paraseasca de acelu pecatu mare si pagubitoriu alu betiei, cá de celu mai mare reu in lume.

Dela diecesa trecendu la aceasta comuna cu privire la starea poporului este de insemnatu, ca in anulu trecutú sau nascatu au moritu . . . sau eununatu si ca astfeliu numerulu poporului sa sporitu (ori scazutu) cu

Afara de aceeستا am a vi amintí ca in anulu trecutú s'a mai intemplantu in comun'a urmatórele: *(aici preotulu arata intemplantarile mai insemnate din decursulu anului.)*

Din tóte aceeستا se vede iubitoru, ca in lumea, si in viati'a aceast'a suntem espusi multoru intemplantari, ce obvinu in cursulu timpului, si astfeliu fiindu, datori suntem cât mai adeseori a ispití mersulu nostru, si aflandu-lu gresitu, a combiná calea cea buna la care se rentórcem cu grab'a, pana cand n'ar fi prea tardiu; ér daca observám niscari pedeci in calea de rentórcere, datori suntem a le delaturá si a incungiurá pre cele ce le putem incungiurá; ér încât pentru cele ce nu stau in puterea nóstra a-le delaturá, datori suntem a rugá pre Dumnedieu se ne fereasca de ele, cá asia se putem ajunge totu mai multu la

bunastare, vaza si onóre, si se potemu ocupá unu locu demnu in societate, trecendu bine, cu onóre, demnitáte si fara de impedecare cursulu acéstei vieti pamentesci.

La ajungerea acestor'a se cere inse iubitoru mai antaiu Darulu si ajutoriulu lui Dumnedieu apoi si conlucarea nóstra; deci la tóte lucrurile nóstre se imploramu totdeun'a Darulu si ajutoriulu lui Dumnedieu; ér dupa aceea cembinandu tóte bine se ne straduim si insine la seversirea acelu lucruri, ajutandu-ne unii pre altii, cá asia se potemu sperá si ajunge bine in acést'a viatia, si fericé in cealalta, ér in anulu nou in care intramu intru tóte: unu anu nou fericitu.

Cea ce eu poftindu-ve tuturoru, mari si mici, bogati si seraci fara osebire, si impartasindu-ve tuturoru binecuventarea archierésca, am remasu

Arad, in diu'a anului nou 1888.

Alu Vostru tuturoru

de tot binele voituriu:

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

In diu'a anului nou 1888.

In ani fiend impartita viéti'a omului, diu'a anului nou are pentru fiecare omu o deosebita importantia. Se apropiia tenerulu cu unu anu de etatea barbatiei, ér barbatulu a trecutú preste unu anu din cei câtú dati i-au fost pentru a lucrá si a-se apropiá de perfectiune prin lucru.

Tenerulu este tatalu barbatului; si anulu nou este pentru densulu numai atunci de valóre, si respective numai atunci lu-apropiia de barbatia, daca in anulu espiratu a adaosu de ajunsu la magazinulu de cunoscintie intelectuali si morali, cari facu pre barbatu a prestá cu succesu lupt'a cea grea a viéti.

Dar tenerii cá tenerii. Alu loru este viitoriulu. Ei au timpu de ajunsu, se lucreze, si se indrepte ce-eace póte ca din un'a, seau din alta cauza voru fi neglesu. Mai geeu este inse pentru noi cei ce am intratu in stadiulu barbatiei, si la cari presentele, in carele ne gasimu, are se decida mane poimane intrebarea, daca lupta buna am luptatu in decursulu acéstei vieti.

Este scurta viéti'a, pentruca scurtu este timpul, in care potém lucrá. Acésta scurtime de timpu devine si mai scurta, daca considerám multimea de lucruri, ce sórtea a dispusu se fia ingramadita in sarcin'a nóstra, a generatiunei actuale.

Am intratu in viéti'a mai toti cei cari traimu astadi, avisati numai la puterile nóstre. In viéti'a publica bisericeasca-scolaria inca am gasitu fórte putiene facute de fericitii nostri inaintasi; si totu ceea ce am aflatu dupa densii ne-a spus, si ne spune, ca acést'a trebue facuta si cealalta indreptata. Nu possem invinui pre betrani, ca n'au facutu mai multu,

pentruca n'au potutu face. Nu ne putem invinuí nici pre noi, ca n'am facutu totulu, pentruca de siguru nu vom fi potutu face.

Dar cand vedemu, ca sbóra atát de repede anii unulu dupa altulu, si cand ne gasim de nou la inceputulu unui anu, nu se póte, cá se nu ne intrebám, ca óre cum are se fia lucrarea si starea nóstra in anulu celu nou, in carele ne gasimu intrati ?

Asceptámu cu totii, cá lucrarea nóstra in anulu celu nou se fia mai spornica si starea nóstra mai buna. Dar asceptarea, si speranti'a in genere legata este de trecutu si de presente. Trecutul lu-cunóscem, si presente lu-vedemu. Lu-vedemu, dar nu ne multiemesce pre nici unulu. Si nu ne póte multiemí, pre câta vreme nu vom vedé in totu loculu o misicare si o actiune mai intensiva si mai bine definita pre tóte terenele vietii.

Lucrarea buna si sporiulu realisandu printrens'a depinde in prim'a linia dela unu bunu planu de actiune. Si noi si in biserica, si in scóla si chiar si in afacerile casnice, private, asia se pare celu putien, am fost huni muncitori, dar nu totdeuna vom fi calculatu bine. Numim toti biseric'a unu scutu si unu adapostu alu vietii nóstre, dar nu totdeun'a am lucratu, si póteca fórté de multe ori reu vomu fi planuitu in acésta directiune.

Dar in sfersitu bine, reu, cele betrane s'au trecutu, si cele facute nu se mai potu desfece ; ér gándulu omului, asia este elu facutu, se fia legatu mai multu de actualitate. Cu diu'a anului nou se incepe o noua actualitate. Fi-vom óre mai norocosi in acésta noua actualitate, de cum am fost pana acum ? Asceptám negresitu cu totii, cá asia se fia, si asia sè se urmeze. Dar daca, precum tenerulu este tatalu barbatului : tocma asia si anii barbatiei frati sunt unulu cu altulu, atunci s'ar paré, ca nu stámu pré brilliantu cu speranti'a in ródele anului viitoriu. Frate este neaperatu anulu, in carele am intratu, cu anulu trecutu ; dar este unu frate mai betranu, unu frate mai in versta ; si la omu paralelu cu betranetiele si cu verstnici'a si-face cursulu ei regulatu totdeun'a si intieleptiunea. Va se dica toti ne gasimu in punctulu acest'a inca de acum, dela inceputu mai bine ; ér cand binele realisandu prin o anumita lucrare are de maiestru intieleptiunea si esperienti'a betranului, este de regula unu bine, care promovéza, si inaintéza tóte cu pasi repedi si cu pasi siguri.

Aceste doue, repejunea in lucrare si siguranti'a, ca ceea ce facemu, bine facemu, ne voru fi lipsitu de multe ori in agendele nóstre. Cu potintia este, cá din cand in cand se ne mai lipsésca aceste doue, seau celu putien se nu-si arete tari'a si puterea in tóte ale nóstre si de aci inainte ; dar mai multu decât in anulu si in anii trecuti trebue sè se arete, si sè se valideze de siguru. Si astfelu progresulu este in conditiuni mai usióre realisabilu, si neaperatu va trebú se fia si realizatu.

Cine merge inainte nu numai ca viiéza ; ci viéti'a lui totu de odata devine mai buna, mai usióra si mai placuta. Si dela anulu 1870 încóce, de cand adeca avem o viétia publica in biserica si scóla, multu, putien, dar anu de anu putem constatá progresu mai in totu loculu. A fost cam anevoiosu mersulu si calea, pre carea o-am facutu pana acum. Eram mai teneri, ér acum gasindu-ne tocmai in anulu alu 18-lea alu vietii constitutionale-bisericesci, — si avend deja cu totii unu bogatu materialu de cunoscintie cascigate din carte si viétia, mersulu nostru va fi mai repede si in acelasi timpulu mai siguru.

Ne-au invetiatu multe necazurile, cu cari ne-am luptatu pana acum ; si daca pre ici, pre colo, scumpu vom fi platitu acésta invetiatura, apoi ea si-va dá, si va avé ródele sale.

O viétia tienita si mai multiemitória este ceea ce dorimu pentru noi unulu fiescecarele. Succese mai multe si mai insemnate in biserica si in scóla prin lucrarea nóstra este ceea ce asceptámu toti dela anulu celu nou. Vom avé tóte acestea prin intieleptiunea nóstra ajutata de intieleptiunea cea de sus. Cu aceste doue intieleptiuni lucrandu si traindu in anulu, in carele am intratu, ne vom gasí de siguru la capetulu lui mai mangaiati si mai multiemiti.

Fia !

Si va fi neaperatu. Si astfelu va trebú se fia, pentrucá vechiu cá timpulu este adevverulu isvoritu din minte si scriptura, ca : *nu ne tememu de lupta, infrangemu necazulu, si rídemu de durere, pre câta vreme portámu pre Dumnedieu in inimile nóstre, si pre câta vreme staruindu vom staruí la esecutarea programei bisericeii si neamului romanescu, remase din betrani : de a-ne inaltíá prin omenia si a-ne ridicá intru tóte prin cultulu credintiei stremosiesci.*

Si dorindu si rogandu pre Celu ce tiene in manile sale tóte, — se ne ajute la toti in acésta directiune, dicemu onoratului publicu si intregu neamului romanescu „anu nou fericítu.“

Augustin Hamsea.

Ivetiamentulu intuitivu.

„Eu am stabilitu principiulu supremu alu invetiamentului, recunoscendu intuitiunea de basa absoluta a tóta cunoscintia.
Pestalozzi.

In etatea copilariei fragede, cand spiritulu incepe a-se trezi din intunereculu adencu alu neconsciencie, omulu arunca priviri tot mai adencite asupra obiectelor din jurulu seu, sensurile lui devinu din ce in ce mai agere, obiectele concrete lu-impresioneza tot mai intensivu, si elu cu incetulu se osebesce pre sene tot mai pronuntiatu de lucrurile lumei esterne. Impresiunile se repetiescu de multe ori, si astfelu individulu din partea s'a inca incepe a fi tot

mai atentu la obiecte, dela care sosescu asupra sensurilor lui atâtea impressiuni.

Astfelu minorenu, inca cu multu mai nainte de a pasi preste pragulu scólei, si-procura cu ajutorulu sensurilor sale o suma considerabila de cunoscintie despre lucrurile si intemplările, cu cari vine in contactu. Individulu, care posede sensuri normale, cu multu mai nainte de a veni sub influenti'a unui invetiamentu sistematicu, cunósce fórte multe obiecte dupa colóre, forma, greutate, marime scl.; scól'a este chiasmata a continuá acésta desvoltare pe calea arata de natura, adeca a deprinde in prim'a linia sensurile elevului, a-i corege si a-i lamuri cunoscintiele lui eronate, seau dubióse; si apoi in fine a-le completá si a-le spori pe calea unni metodu firescu.

Psichologi'a ne demustra, cá isvorulu comunu alu tuturor cunoscintieloru nóstre este i n t u i t i u n e a. Intuitiunile sensuale sunt elementele cele mai primitive, din cari se constituiesce viéti'a spiritului. De aici resulta invederatu, cá cultur'a unui individu inca trebuie sè se incépa cu intuitiuni despre obiecte si intemplări concrete, cari se afla in cerculu seu de observare. A intui insemnéza a observá cu atentiune. Dicemu, cá intuimu unu obiectu cand lu-privimu cu bagare de séma, din tóte partile si dupa tóte insuririle lui. Prin intuitiune ne formám in spiritu imagini despre obiecte, cand aceste sunt supuse semtiriloru nóstre. Spiritulu e in stare inse a ne presentá icón'a unui obiectu si atunci, cand obiectulu intuitu nu mai e de facia si nu mai trimite impressiuni la sensuri. Aceste imagini spirituale, ce s'au formatu pe calea intuitiunei, se numescu r e p r e s e n t á r i seau i d e i s e n s u a l e. La intuitiune obiectulu realu este de facia, si trimite impressiuni la sensuri, pe cand idei'a infacisiéza icón'a obiectului in spiritu atunci, cand acest'a nu mai este presentu. Ideile sunt numai icóne de ale obiecteloru, si cá atari facia de intuitiuni sunt tot atât de palide, pe cât de palide sunt chipurile zugravite ale obiecteloru reale incesi.

Ideile clare, precise si complete se potu privi preste totu cá bas'a culturai intelectuale; idei clare si adeverate se potu procurá inse numai prin intuitiune acurata. „Ideile sensuale sunt asia de specifice, individuale, cá nu potu fi de locu descise si comunicate cu vorb'a, ci trebuie sè se produca in sufletulu fie-carui omu prin incesi impressiunile, ce vinu a representá,“ [P o p e s c u, in „Psichologi'a emperica.“] Idei clare si obiective nu se potu formá in spiritulu lui numai prin descrieri, ci este neaperatu de trebuintia, cá se-lu punemu, se intueze obiectele concrete, adeca se primésca dela ele impressiuni prin cât se póte mai multe sensuri, daca e cá sè se incépa, si se se desvólte o cultura temeinică in spiritulu lui.

Dupa cele espuse usioru putem conchide, cá invetiamentulu cá o procedere sistematica, ce tinde a desvólta treptat o cultura solida in elevu, trebuie sè se incépa cu intuitiuni acurate si temeinică.

Unoru copii nedesvoltati, cum sunt si elevii din clasele prime ale scólei populare, nu putem incepe a-le propune numai decât diversele ramuri de cunoscintie dupa sistem'a loru propria, ci mai nainte de tóte trebuie se-i deprindem a intui cu atentiune, a organizá si adenci intuitiunile castigate, apoi trebuie se-i deprindem a cugetá logicu si a vorbi corectu despre obiectele si intemplările intuite. Cu aceste pregatiri formale trebuie sè se incépa desvoltarea spiritului minorenu, cáci fara de ele invetiamentu rationalu nici inchipui nu se póte.

Cei mai multi copii, cari in etate de 6—7 ani pasiescu in scól'a populara, aducu cu sene fórte putiene idei si cunoscintie clare si temeinică. Ei nu sunt deprinsi a intui lucrurile cu atentiune incordata, si apoi cu atât mai putienu sciu se cugete logicu si se vorbésca corectu despre ele. Celu dantaiu lucru alu invetiatorului este dar a pregati pe scolarulu inceptoru pentru invetiare, adeca a-lu inprienti cu scól'a, a-lu dedá la atentiune, a-lu deprinde se intueze adencu, se cugete si se vorbésca despre lucruri si intemplări cunoscute din jurulu seu nemijlocitu.

(Va urmá.)

Dr. Petru Piposiu.

Epistolele parochului betranu.

I.

Iubite Nepóte! Mi-a placutu slujb'a frumoasa din teneretiele mele. Si de si nu me „voiu laudá, decât numai intru nepotintiele mele,“ — totusi, gandescu, ca pecatu nu voiu avé inaintea lui Ddiu, daca cutezu a dice, ca in tot decursulu preotiei mele am facutu totu ceea ce am potutu in acésta privintia.

Acum in aceste sfinte dile m'am temutu, ca nu le voiu poté face tóte, asia precum trebuiescu facute, si precum dorescu. Me temeamu de frigu si de betranetiele mele; dar Ddiu mi-a ajutatu, si le-am facutu tóte spre multiemirea mea si a credintiosiloru mei. Eu am multa bucuria de acést'a, pentruca se vedi, iubite nepóte, slujb'a frumoasa contribuesce fórte multu la ridicarea semtiului de evlavia alu credintiosiloru. Apoi am mai bagatu de seama, ca daca vedu credintiosii, ca cutarele preotu se grabesce pre tare la slujba, seau mai prescurtéza ce nu este de prescurtatu, credintiosii se mahnescu in inimile loru. Ba am auditu si aceea pre credintiosi dicendu, ca precum este slujb'a preotului, asia va fi la tótna si birulu preotiescu.

Eu am ganditu multu asupra acestui lucru, si anume ca pentruce i-place asia de multu poporulu nostru slujb'a frumoasa? Dumnedieu se-me ierte ca omu fiendu, voiu fi gresitu si eu in gandulu meu ocupandu-me cu acésta intrebare. Mai d'esti inse ani am cetitu chiar si in „Biserica si Scól'a,“ ca s'au ridicatu unii, si au scrisu, ca slujb'a nóstra ar fi pré lunga si dóra obositoria pentru ascultatori. Nimicu

mai neadeveratu, decât acést'a; si bine a-ti facutu DVóstra, cari a-ti scrisu incontra acelei pareri gresite.

Si se vedi adeca pentru ce?

Slujb'a nóstra bisericesca se compune din rogatiuni si cantári scrise in limb'a poporului; ér ideile si invetiaturile dumnedieesci, cuprinse in aceste rogatiuni si cantári i-incaldiescu inim'a, si dau poporului chrana sufletésca, chran'a mangaiării in durerile si in necazurile vietii lui. Cantarea si rogatiunea intonata frumosu facu pre omu se-si uite barem pre câteva'a momente de aceste necazuri, si se vietuiésca in societatea Acelui'a, dela carele ascépta tóte bunatátile.

Este lucrú de mare pretiu pentru fiecare omu a avé unulu, seau mai multi prieteni, pentruca la prietenii sei afla omulu multu ajutoriu si multa mangaiere, sfatu si povétia in tóte lucrurile sale. Dar ómenii sunt schimbatiosi, si prieteni'a loru cá tóte lucrurile omenesci este trecetória. Dragostea lui Ddieu, a Parintelui celui pré induratu inse nu parascesc nici o data pre omulu, carele prin faptele lui se face vrednicu de dens'a.

A-se face vrednicu de acésta dragoste, a se ridicá cu mintea si cu inim'a s'a catra Dumnedieu, ascépta poporulu nostru dela slujb'a frumósa a preotului si a cantaretiloru.

Si observu cu bucuria, ca de câtava vreme fratii preoti din tóte pàrtile se silescu multu la slujba frumósa, precum si intru a-le face tóte spre multiemirea poporului. Si bine facu toti cei ce facu astfelu, pentruca vorb'a parintelui pop'a Mihaiu, plugulu, dupa carele traiesce preotulu este poporulu; si daca poporulu inaintéza in cele bune, crescú si venitele preotului, ér dinprotiva slabindu poporulu, slabescú si venitele preotului, de ce se-ne ferésca Ddieu pre toti.

Intr'aceea nu potú se incheiu acésta epistola fara se-ti mai scrie un'a. In anulu acést'a a fost la sant'a biserica in sfintele serbatori la tóte slajbele si notaresiulu, si dn'a notaresa a adusu si doue lumini frumóse pentru sfant'a mésa. M'am bucuratu multu de acést'a, pentruca, intre noi se fia disu, nu-lu vediu-sem de multu pre dlu notaresiu la biserica. Densulu nu pré vine la sant'a biserica, decât mai numai atunci, cand este atare alegere. Mie si atunci mi-pare bine, ca-lu vedu in sant'a biserica, pentruca tienu multu la dicetóri'a „bine este si raru, totu mai bine cá nici cand.“ Asupra poporului face buna impressiune, cand vede, ca inteligentii cercetéza sant'a biserica, si sunt buni bisericani. Mi-este téma inse se nu fia éra vre unu baiu, pentruca in serbatori m'a cercetatu dlu notaresiu si acasa, si pare ca ar fi vrutu, se-mi dica ceva. Era cam superatu.

Cele ce voru urmá, le vom vedé si ti-le voiú scrie, ér pana atunci dicu, ca Ddieu se ajute drep-tátii, pentruca mie in lucrurile comunei polítie nu-mi pré place se-me enveluiescu cu cale si fara cale.

Santirea bisericei din Bacamezeu.

Din valea Muresiului in Banatu 27. Decemvre 1887.

Domnule redactor! Duminec'a trecuta s'a seversitu cu mare solemnitate actulu santirii bisericei de nou zidite din coman'a Bacamezeu. Actulu santirei s'a inceputu Sambeta in diu'a a dóu'a a Nascerii Domnului cu vecernia si priveghiare, la care a oficiatu parintele protopresviteru tractualu *Voicu Hamsea*, asistatu de parintii preoti *Terentiu Petroviciu* din Tiel'a si *Laurentiu Barzu* din Bacamezeu, fiendu de facia multime de poporu, carele venise se asiste la acestu insemnatu actu.

A dou'a di dupa seversirea utreniei, si dupace cu mare solemnitate s'au stremutatu santulu antimisu din biserica cea vechia in biserica cea nóua, ér dupa aceea s'a facutu santirea apei, s'a seversitu ocolirea bisericei celei noae cu cetirea caloru 4 evangellii, s'a oficiatu sant'a liturghia prin parintele protopresviteru *Voicu Hamsea* asistatu de 8 preoti in fienti'a de facia a intregu poporulu din Bacamezeu si a unei insemnate pàrti de poporu din comunele vecine.

La finea santei liturghii parintele protopresviter a tienutu o cuventare bisericesca lucrata cu multe cunoscintia si rostita cu unu glasu adeveratu petrun-dietoriu si convingatoriu, asia încátu cuvintele, ce esiau din inim'a oratoriului au aflatu viu resunetu in inimile credintiosiloru. Dupace parintele protopresviteru dete espressiune de multiemita lui Dumnedieu pentru ajutoriulu datu poporului seu intru redicarea noului santu locasiu de rugatiune, de mangaiere si invetiatura, — purcediendu dela cuvintele Mantuitoriului rostite catra Petru: „si eu ti-dicu tie, ca esti Petru si pre pétr'a acést'a voiú zidí biserica mea, — vorbi poporului despre „biserica via“, carea este poporulu credintiosu, si-lu indemnà si animà la practicarea virtutiloru cardinale crestine: credinti'a, dragostea si speranti'a crestina.

Acésta cuventare a produsu o impressiune fórté puternica si o adeverata insufletire crestinesca in poporu.

Dupa parintele protopresviteru vorbi poporului *Laurentiu Barzu*, parochulu din localitate. Densulu in termini alesi facu istoriculu zidirei bisericei, aretà modulu, cum a crescutu capitalulu bisericei, espuse numele preotiloru si epitropiloru, cari au contribuitu la inmultirea capitalulu bisericescu, precum si ca comun'a bisericesca a fostu ajutata la zidirea bisericei si de Maiestatea S'a“ pré gratiosulu nostru Imperatu si Rege apostolicu *Franciscu Iosif Antaiulu*.

Candu s'a amintitu de vorbitoriu numele *Maiestàtii Sale*, poporulu erupse in vii si insufletite urári „se traiésca Maiestatea S'a“ ér corulu intonà imnulu imparatescu.

Dupa acea aminti vorbitoriu, ca la staruinti'a *Pré Santiei Sale*, parintelui *Episcopu diecesanu venerabilulu consistoriu din Aradu* asemenea a contribuitu, cu o suma frumósa la zidirea acestei sante biserici. Cand

vorbitoriulu aminti numele Pré Santiei Sale, poporulu esupse in urări: „se traiésca Pré Santi'a S'a“ ér corulu intonà cantarea „multi ani.“ Infine multiemi vorbitoriulu si parintelui protopresviteru tractualu Voicu Hamsea pentru conducerea actului santirei; precum si preste totu pentru ostenelele depuse la terminarea noului Sionu romanescu din acésta comuna. Poporulu din Bacamezeu si juru carele pentru antai'a data audi pre noulu seu parinte protopresviteru servindu si predicandu, intempinà pre noulu conducatoriu in ale bisericeii si ale scólei cu insufletite urări de „se traiésca,“ ér corulu intonà multi ani.

Terminandu-se functiunea bisericesca-religiósa, parintele Barzu intruni la o mésa arangiata in locuinti'a s'a pre parintele protopresviter, pre parintii preoti, si pre multi inteligenti, precum si pre unii fruntasi din poporu. La mésa se ridicara toaste pentru Pré Santi'a S'a parintele Episcopu eparchiotu, pentru parintele protopresviteru tractualu si pentru poporulu credintiosu.

Terminandu acestu reportu alu mieu, am tóta speranti'a, ca insufletirea, pre carea o-am vediutu cu acésta ocaziune in credintiosii nostri din Bacamezeu si comunele invecinate le va servi multu timpu de mangaiere, si le-va fi unu puternicu indemnu la inaintarea aacestui poporu in cele bune pre tóte terenele.

Unulu din cei presenti.

Meditatiune la anulul nou.

Timpulu tace si trece. Trece cu iutiél'a fulgerului, nimicindu si calcandu sub rôt'a s'a tot ce-i stà in cale.

Trecu dilele, trecu anii si cu ei impreuna se trecu si ómenii. Trecu decenii, trecu seclii si cu densii trecu generatiunile chemate de a luptá in lupt'a de esistintia pentru prosperarea neamului, din care facu parte.

Cu tempulu au trecut multe popóre puternice si amintirea loru astadi o pastréza numai paginile istoriei.

Acéste cugetári vinu fara de voia omului, cand pasiesce preste pragulu unui anu nou, pre care numai banulu Dumnedieu lu-mai seie ce planuri mai fierbe in gandulu seu si ce destine va fi mai portandu pentru bietelesu popóre.

Bietulu omu, cá si unu calatoriu ratacitoriu, intempina si elu multe greutáti in lumea acést'a; si obositu de atátea suferintie, preste cari au trecut in decursulu atátoru ani, cari rendu pe rendu se stre-córa in noianulu vecinicieii — privesce cu óre-care sperantia in viitoriulu misteriosu alu unui anu, pre care lu-intempina de buna venire. Si nici ca póte fi altcum. Cáci de tempu e legatu viitoriulu natiuniloru, popóreloru cá si a individiloru singlaratici.

Timpulu si numai timpulu radica si inaltia popórele; si érasu numai densulu le distruge.

Natur'a au imprimatu in cartea sortii o regula cardinala, ca numai folosindu timpulu si mergendu cu elu intr'o directiune, se-lu poti stapani; si érasu opunendu-se, ori remanendu nepasatoriu curentulu timpulu, se cadi victim'a lui. Dovada ne este binecumentat'a sórte a popóreloru, cari tienura si tienu pasu cu elu si-lu sciura stapani si esploatá in favórea loru.

Fie-care momentu — de si atomulu nefinitulu edificiu alu vecinicieii — neesploatatu, are urmari funeste, cari se semtiescu multu timpu.

In biserica si in neamulu nostru semtimu, ca nu totdeun'a am facutu buna intrebuintiare de timpu.

Dar nu s'a potutu altcum.

Inaintasii nostri cu tóte acéstea au facutu ceea ce au potutu. Ne-au pastratu neatacata credinti'a si limb'a stremosiésca, cá noi cari traimu astadi folosindu bine timpulu se potemu se-ne eluptámu o stare si sórte mai buna.

Si cu bucuria potemu constatá astadi, ca abstragendu dela mici divergintie, astadi la noi se lucréza cu sporu pre terenulu culturalu.

Avemu multe de facutu pre acestu terenu, dar strensi cu totii imprejurulu bisericeii si folosindu bine timpulu tóte ni-se vor adaoge noue.

Zelu duplu si jertfa pre terenulu bisericescu si scolaru, nu se póte, cá se nu ne conduca la scopu, pentruca Dumnedieu ajuta pre toti ceice voiescu, si facu binele.

Tr. I. Mageru,
preotu.

D i v e r s e .

* *Biserica arsa.* Din o corespondintia, pre carea o primimu din pártile bihorene aflámu cu durere, ca biserica romana greco-orientala din comun'a *Cusisiu*, protopresviteratul Vasicoului in diu'a Nascerii Domnului a devenitu prada flacárilor, prefacendu-se intréga in cenusia dimpreuna cu santele ornate si tóte recuisitele. Daun'a este pretiutta la 2767 fiorini. Corespondentulu nostru nu ne spune din ce s'a escatu foculu, nici daca a fostu asigurata. Intr'aceea inse sperámu, cá in urm'a dispusetiuniloru emanate din partea venerabilulu consistoriu si sinodu eparchialu va fi fostu asigurata; si totu de odata ne intarimu in convingerea, ca bine a calculatu acéste venerabile corporatiuni, candu au dispusu asigurarea bisericeiloru si preste totu a edificieloru publice.

† *Necrologu.* Venerabilulu par. prott. si directorulu seminariulu andreianu din Sibiiu *Ioan Han'a*, a fostu greu incercatu de sórte — perdiendu pre iubít'a s'a soci'a *Mari'a nascuta Badila*, carea dupa lungi suferintie si-dete nobilulu seu sufletu Dumineca in 27 Decemvre 1887. Reposat'a in Domnulu a fostu o femeia rara, socia de modelu, maestra in ale crescerii, adeverata matróna romana. Rogandu pre Ddieu, cá pre neconsolabilulu sociu si famili'a, remasa in doliu se-o consoleze, — i-dicemu reposatei in Domnulu: se-i fia tierinr'a usióra, sufletulu ei se-lu asiedie cu dreptii si memori'a se-i fie binecumentata!

* *In districtulu Consistoriulu oradanu.* s'au alesu deputati congressuali din cleru:

1. Archimandritulu vicariu eppescu si presied. cons. Ieroteu Belesiu, in cerculu „Oradea-mare — Pestesiu.“

2. Protopresviterulu Belului Petru Suciú, in cerculu „Tinc'a — Beliu“.

3. Secretariulu consistorialu din Aradu Ignatiu Papp in cerculu „Beiusiu — Vascon“, — era dintre mireni:
 4. in cercul „Oradii-mari“ Nicolau Zigre, avocat si secretariu consist. in Oradea-mare.
 5. in cerculu „Pestesiului“ Ioanu Papp, notariu cottens in Oradea-mare.
 6. in cerculu „Tincei“: Dionisiu Poienariu, fiscu procuroru regescu in Dobretieniu.
 7. in cerculu Beliului: Georgiu Dringou, avocat in Tinc'a.
 8. in cerculu Beiusiului: Paulu Papp, avocat in Beiusiu.
 9. in cerculu Vasconului: Paulu Fasie, jude reg. in Vascon.

* *Alegeri de deputati congressuali in arhidieceasa.* Dupa incunoscintiarile ce le am primitu pana acum s'au alesu de deputati congressuali clericali urmatorii: Nicolae Popea, archimandritu si vicariu archiepiscopescu, in cerculu I alu Sibiului; Dr. Ilariou Puscaru, archim. si ases. cons., in cerculu X alu Fagarasiului; Zachari'a Boiu, ases., cons. in cerculu VIII alu Mediasului; Nicolau Ivan, spiritualu la institutul corectionalu din Aiudu, in cerculu II alu Albei Iuliei; Petru Rosic'a, jun. protopresviteru alu tractului Turdei, in cerculu VI alu Clusiului. Ioanu Petricu protopresviteru, in cerculu IX alu Brasiovului; Ioanu Papiu, protopresviteru, in cerculu III alu Deveii; Avram Pecurariu, protopresviteru, in cerculu IV alu Iliei; Ioanu Gall, protopresviteru, in cerculu V alu Abrudului si Ioanu Petricu, protopresviteru, in cerculu IX alu Brasiovului.

De deputati congressuali mireni s'au alesu: Elia Macelariu consilieru gubernialu in pens. in cerculu II alu Selistei; Rubin Patiti'a, avocat, in cerculu IV alu Albei-Iuliei; Matei Voileanu, ases. cons. in cerculu XV alu Ternavei; Parteniu Cosm'a directoru alu institutului de creditu si economii „Albin'a“, in cerculu XI alu Turdei; Petru Nemesiu, notariu publicu, in cerculu XII alu Clusiului; Ilariu Duvlea avocat in cerculu XX alu Fagarasiului; Dr. Absolon Todea, avocat, in cerculu XIV alu Bistriitei.; Dr. Ioanu Mih, avocat, in cerculu V alu Deveii; Dr. Daniil P. Barciannu, prof. sem. in cerculu III alu Sebesiului; Ambrosiu Béršanu, primariu, in cerculu VI alu Hatiegului; Petru Truti'a, avocat, in cerculu IX alu Zarandului; Gerasimu Candrea, avocat, in cerculu X alu Câmpeniloru; Dr. Remus Rosic'a, redactorulu „Tel. Roman“, in cerculu XII alu Solnocului; Stefanu Iosif, directoru gimn., in cerculu XVI alu Sighisioarei; Octavianu Sorescu, avocat, in cerculu XVII alu Treiscaunelor; Ioanu Lengheru, avocat, in cerculu XVIII alu Brasiovului; Pompiliu Piposiu, publicistu, in cerculu VIII alu Geoagiului; Ioanu cav. de Puscaru, jude la curi'a regésca din Budapest'a, in cerc. XIX alu Branului. „Tel. Rom.“

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCOL'A.“

Fôia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Cu inceputulu anului 1888 deschidemu abonamentu nou la „Biserica si Scol'a.“

Rugamu pre toti demnii abonenti de pana acum, cari dorescu a avé fôia nôstra si pe viitoriu, se binevoiesca a tramite la „Tipografi'a diecesana“ pretiulu de prenumeratiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UNU ANU 5 fl. — cr.
 „ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMANIA SI STRAINETATE:

PE UNU ANU 14 franci.
 „ 1/2 „ 7 fr.

Spririnulu moralu si materialu, de care pana acuma s'a bucuratu fôia nôstra, ne indreptatiesce a sperá, cà si in viitoriu vom fi imbratisiati de aseminea simpathii calduróse precum si de buna-vointi'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.

Redactiunea.

„METODIC'A SCOLEI POPORALE“ de Dr. Petru Piposiu, se afla de vendiari la autoriulu in Arad. Pretiulu 60 cr. v.a. — ér espedata franco 65 cr.

Concursu.

Pentru deplinirea veduvitei parochii de clas'a prima, din Chelmacu, in protopresviteratulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de 30 zile dela 1-a publicare.

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochiala, birulu si stolele usuete.

Dela recurrenti se cere calificatiune pentru parochie de frunte, incât inse, nu s'ar insinua doi séu trei aseminea recurrenti, se vor primi si de cei cu calificatiune de clas'a a dou'a.

Se mai cere ca recurrentii in carev'a di de Dumineca se se presinte in bisericu pentru a-si arata desteritatea loru in cantari, si eventualu in cuventari, avendu recusele loru a le inainta parietelui protopresviteru concerninte, pana la terminulu de susu.

Chelmacu, in 30. Decemvre 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopresv.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a inferióra din comun'a Ternov'a, ett. Aradului, protopresviteratulu Siriei Világos se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 30 Ianuarie 1888.

Emolumintele anuale sunt:

- 1) Salariu in bani gat'a 248 fl.
- 2) Pentru cuartiru 20 fl.
- 3) Spese pentru conferintie 5 fl.
- 4) Scripturistica 4 fl.
- 5) Siese orgii lemne — fara de a scolí. 24 fl.
- 6) Dóuedieci maji fênu 13 fl.

1) Gradin'a scôlei in valóre de 10 fl. — Sum'a 324 fl.
 Recurrentii sunt avisasi a-si suscerne petitiunile adreseate comitetului parochialu din Ternov'a inspectorelui Georgiu Popoviciu in Siri'a (Világos) pana in 25 Ianuarie 1888 dovedindu:

- 1) ca sunt romani de rel. gr. or.
- 2) ca a prestatu esamenulu de calificatiune si celu din limb'a maghiara cu calculu indestulitoriu.
- 3) Atestatu de conduita.

Recurentii sunt poffiti a-se presentá in st. bisericu, pentru a-si dovedi desteritatea in cantu si tipicu, càci alesulu invetiatoriu va functiona si cá cantoru.

Ternov'a la 29. Neomvre 1887.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea inspectorelui cercualu.